

Παντελής Γεωργογιάννης
Καθηγητής

**Διαπολιτισμική Εκπαίδευση –
Ελληνικά
ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα**

4ο Διεθνές Συνέδριο
Πάτρα, 28 Ιουνίου – 1 Ιουλίου 2001

Υπό την αιγίδα του ΥΠ.Ε.Π.Θ.
στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Έτους Γλωσσών 2001

Πρακτικά Συνεδρίου

Τόμος II

Πάτρα 2002

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Διεύθυνση: Οδός Αρχιμήδους, Κτίριο 7
Πάτρα, 26110
Τηλ: +30 2610 969715 / 969615
Fax: +30 2610 996252 / 431326
<http://www.kedek.gr>
E-mail: gpant@otenet.gr

Τίτλος : Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα

Εκτύπωση: TYPOCENTER, Νεκτάριος Σαραντίδης,
Κανάρη 28, Πάτρα.
Τηλ./Fax: +30-2610-341635

ISBN:

SET:

σ.σ. 484 σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Η συμβολή της μουσικής και της λογοτεχνίας στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας	13
Μυθολογία και διαπολιτισμική εκπαίδευση: προσεγγίζοντας τον «άλλον» μέσα από το μύθο της αράχνης <i>Νταγιάκης Αθανάσιος, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Μετεκπαιδευμένος</i>	15
Ο πολυπολιτισμικός ρόλος της Παιδικής Λογοτεχνίας και το κίνημα της Πολιτικής Ορθότητας <i>Νάτσης Κωνσταντίνος, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Υποψήφιος Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Αθηνών</i>	19
Ο Μικρός Πρίγκιπας, τα Άβδηρα και ο Αριστοτέλης. Μια διδακτική εμπειρία σε διαπολιτισμική κατασκήνωση - η συμβολή της μελοποιημένης ποίησης <i>Παπαευσταθίου - Τσάγκα Μαρούλα, Φιλόλογος Μ.Δ.Δ.Ε., Αποσπασμένη στο Τμήμα Φ.Π.Ψ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων</i>	27
Μια διαπολιτισμική μουσική προσέγγιση για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Θεωρία και πράξη <i>Ρεΐζογλου Κοριακή, Αποσπασμένη Καθηγήτρια Μουσικής στο Τμήμα Μουσικής Τεχνολογίας και Ακουστικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης</i>	33
Η δραματοποίηση ως ενισχυτικό μέσο διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας <i>Αστεριάδου Ιωάννα, Διδασκάλισσα στο Σχολείο Νέας Ελληνικής</i>	40

Η μουσική της γλώσσας. Η συμβολή της μουσικής στη διαπολιτισμική προσέγγιση μέσα από το πρόγραμμα σπουδών	43
<i>Παμουκτσόγλου Ιορδάνης, Κοινωνιολόγος, Μουσικός, Μεταπτυχιακός Φοιτητής Τμήματος Μουσικής Εκπαίδευσης στο University of London</i>	
Συζήτηση	48
Συμπεράσματα	54
Η συμβολή της μουσικής στη διδασκαλία της γλώσσας	55
<i>Αστεριάδου Ιωάννα, Διδασκάλισσα στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Α.Π.Θ.</i>	
Η ετυμολογία: εργαλείο για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας	58
<i>Αντωνοπούλου - Τρεχλή Ζωή, Επιστημονική Συνεργάτης του Universitu Libre de Bruxelles</i> <i>Τρεχλής Βλάσσης, Καθηγητής στο Ελληνικό Σχολείο Βρυξελλών</i>	
Διαπολιτισμική διάσταση στην παιδική λογοτεχνία: οι προϋποθέσεις	65
<i>Παπαχρήστος Κώστας, M.Ed., Υπ. Διδάκτωρ, Αντιπρόεδρος του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)</i>	
Συζήτηση	75
Συμπεράσματα	75
2η φάση της πειραματικής εφαρμογής της διδακτικής σειράς “Πες το Ελληνικά”	77
Ιστορικό παραγωγής της διδακτικής σειράς «Πες το Ελληνικά»	79
<i>Γεωργιάννης Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
Εμπειρίες από τη δοκιμαστική εφαρμογή του διδακτικού υλικού «Πες το Ελληνικά»	84
<i>Ναπολέων Γιωτίτσας, Ειδικός Σύμβουλος για το Μάθημα Μητρικής Γλώσσας στο Υπουργείο Παιδείας της Έσσης Γερμανίας</i>	
«Πες το Ελληνικά» στο Βέλγιο	93
<i>Δόγα Σταυρούλα, Δασκάλα Διαπολιτισμικού Ινστιτούτου St. Luis</i>	
Η εφαρμογή της διδακτικής σειράς «Πες το Ελληνικά» στο Alphington Grammar School της Μελβούρνης	97
<i>Ζαρκάδας Νικόλαος, Φιλολόγος Alphington Grammar School της Μελβούρνης</i>	
Συζήτηση	101
Συμπεράσματα	112

Διδακτικό υλικό - Πολυμέσα	113
Ο Ελύτης, ο Σαββόπουλος, ο Μπιθικότσης και τα άλλα παιδιά... δεν ονειρεύτηκαν ποτέ τέτοιο γλέντι!!! (σημειώσεις για τη χρήση αποσπασμάτων από τη σύγχρονη ελληνική ποίηση, πεζογραφία και μουσική δημιουργία για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης	115
<i>Σκινιώτου Κατερίνα, Μ.Α., Τμήμα διδασκαλίας ελληνικής για αλλοδαπούς της Δ.Ε.Π.Α.Ρ.</i>	
«Ας μπούμε στη σειρά...» Παρουσίαση διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία των τακτικών αριθμητικών στις Γ΄ και Δ΄ τάξεις του δημοτικού σχολείου.	122
<i>Κασίδου Στυλιανή, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Αποσπασμένη στο Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας Α.Π.Θ. Γκόλια Παρασκευή, Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας Α.Π.Θ.</i>	
Ανίχνευση και ανάλυση του “άγχους-φόβου για τους υπολογιστές” στους εκπαιδευτικούς	131
<i>Χρήστος Παναγιωτακόπουλος, Δρ. Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, ΕΑΠ Γεράσιμος Κουστουράκης, Δρ. Επιστημών Αγωγής, ΕΑΠ Γιάννης Κατσιλλής, Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
Εκπαιδευτικό λογισμικό ειδικά σχεδιασμένο ως βοήθημα στην εκμάθηση της ελληνικής: η περίπτωση των αλλόγλωσσων μαθητών	139
<i>Γαρυφαλλίδου Δέσποινα, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Μ.Δ.Δ.Ε., Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών Ιωαννίδης Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
Συζήτηση	149
Συμπεράσματα	155
Παραγωγή διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας	156
<i>Παπαδοπούλου Χάρης - Όλγα, Λέκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας Α.Π.Θ. Γκόλια Παρασκευή, Εκπαιδευτικός Ζυγούρη Έλενα, Εκπαιδευτικός</i>	
“Το σχολείο μου” - Εκπαιδευτικό λογισμικό για τις τάξεις υποδοχής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	164
<i>Τσολερίδου Αναστασία, Εκπαιδευτικός</i>	
Συζήτηση	171
Συμπεράσματα	177

Ταυτότητα και Διγλωσσία - Προγράμματα στήριξης της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης - Πιλοτικά Προγράμματα	179
Οι προοπτικές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην πρώην Σοβιετική Ένωση και τις ανατολικές χώρες <i>Κοτσιώνης Παναγιώτης, Αναπληρωτής Συντονιστής Εκπαίδευσης Κιέβου</i>	181
Δίγλωσση και διαπολιτισμική εκπαίδευση στα κρατικά ευρωπαϊκά σχολεία του Βερολίνου. Τα ελληνικά ως μητρική ή εταιρική γλώσσα <i>Μάρκου Σπορίδων, Συντονιστής Α/θμιας Εκπαίδευσης, Ελληνική Πρεσβεία Βερολίνου</i>	186
Η εθνική ταυτότητα των παιδιών των Ελλήνων μεταναστών της Σουηδίας. Μια εμπειρική προσέγγιση <i>Δημητρακάκης Κωνσταντίνος, Μ. Ed. Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε.</i>	193
Πιλοτικό ολοήμερο δημοτικό σχολείο: χώρος εφαρμογής προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ένα παράδειγμα δράσης: γνωρίζω τα Βαλκάνια, Στ΄ τάξη <i>Αημάση Μαρία, Σχολική Σύμβουλος Π.Ε., Ειδική Επιστήμονας Τμήματος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού των παρεξείνιων χωρών του Δ.Π.Θ.</i>	202
Η διγλωσσική – διπολιτισμική ταυτότητα των εφήβων Ελληνοποντίων παλιννοστούντων μαθητών: με βάση εμπειρική έρευνα <i>Λεξέ Ευαγγελία, Δρ. Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Διδάσκουσα (Π.Δ. 407/80) στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης</i>	208
Η συνύπαρξη των γλωσσών και η γλωσσική σύγκριση στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας (μέρος β΄ - αντίλογος): προβλήματα εφαρμογής και μέθοδοι υπέρβασης στη δίγλωσση εκπαίδευση <i>Σιταρένιου Δήμητρα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης, Υπότροφος Ι.Κ.Υ.</i>	220
Συζήτηση	228
Συμπεράσματα	235
Ένα πρότυπο πρόγραμμα για τη συνοχή του παγκόσμιου ελληνισμού μέσα από την εκπαίδευση <i>Κιουρκατιώτη Αναστασία, Προϊσταμένη Γραφείου Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων Τράπεζας Κύπρου, Τμήμα Επικοινωνίας</i> <i>Σκαρμέα Μάρβα, Διευθύντρια Τμήματος Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων Τράπεζας Κύπρου</i>	237

Διερεύνηση και ανάλυση επιμορφωτικών αναγκών δασκάλων σε θέματα διδασκαλίας των ελληνικών ως δεύτερης γλώσσας	241
<i>Σπινθουράκη Ιουλία - Αθηνά, Επίκουρη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
<i>Μουσταΐρας Παναγιώτης, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Υποψήφιος Διδάκτωρ</i>	
<i>Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
<i>Σκαρτσίλας Παναγιώτης, Εκπαιδευτικός Π.Ε., Υποψήφιος Διδάκτωρ</i>	
<i>Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
<i>Συνεσίου Κατερίνα, Εκπαιδευτικός Π.Ε.</i>	
Διγλωσσία και δίγλωσση εκπαίδευση. Διαπολιτισμική εκπαίδευση και γλώσσα	248
<i>Ακλάση Ευαγγελία, Καθηγήτρια Γερμανικής Γλώσσας Δημοτικού Σχολείου</i>	
<i>Bielefeld</i>	
Παγκοσμιοποίηση ή καθολικότητα. Η γλώσσα ως σύμβολο της εσωτερικής ενότητας των ανθρώπων	255
<i>Πορτελάνος Σταμάτης, Δρ. Κοινωνικής και Ποιμαντικής Θεολογίας, Καθηγητής</i>	
<i>Βαρβακειού Σχολής, Συνεργάτης Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>	
Οι μεταπτυχιακοί αλλοδαποί φοιτητές της ελληνικής γλώσσας στο δημοτικό σχολείο	265
<i>Κωστακοπούλου Μαρία, Εκπαιδευτικός Π.Ε.</i>	
<i>Παπαζωγανοπούλου Βασιλική, Εκπαιδευτικός Π.Ε.</i>	
Συζήτηση	268
Συμπεράσματα	268
Προγράμματα στήριξης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και πολυμέσα (Εισηγήσεις απο το 3ο Διεθνές Συνέδριο)	271
Οι Νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας: δυνατότητες και αξιοποίησή τους	273
<i>Χαραλαμποπούλου Φρίντα, Γλωσσολόγος, Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου</i>	
<i>(Ι.Ε.Λ.), Τμήμα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας</i>	
<i>Καραγιάννης Γεώργιος, Καθηγητής Ε.Μ.Π., Διευθυντής Ι.Ε.Λ.</i>	
Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: προβληματική και εφαρμογές	281
<i>Αντωνίου - Κρητικού Ιωάννα, Διδάκτωρ. Γλωσσολογίας, Ερευνήτρια Ι.Ε.Λ.</i>	
<i>Καραγιάννης Γεώργιος, Καθηγητής Ε.Μ.Π., Διευθυντής Ι.Ε.Λ.</i>	
Ένα σύστημα για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας μέσω διαδικτύου	290
<i>Τσιπλάκου Σταυρούλα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Γλωσσολογίας,</i>	
<i>Πανεπιστήμιο Simon Fraser</i>	
<i>Toole Janine, Natural Language Laboratory, Πανεπιστήμιο Simon Fraser</i>	

<i>McFetridge Paul</i> , Έδρα τμήματος Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Simon Fraser <i>Popowich Fred</i> , Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Πανεπιστήμιο Simon Fraser <i>Turcato Davide</i> , Υπολογιστικός Γλωσσολόγος, Πανεπιστήμιο Simon Fraser και Gavaagai Inc. <i>Heift Trude</i> , Επίκουρη Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Simon Fraser	
Η εκμάθηση και η διδασκαλία πρώτης ανάγνωσης και γραφής στην ελληνική γλώσσα ως δεύτερη ή ξένη με πολυμέσα (αλλη-λεπιδραστική μέθοδος): CD-ROM «Πες το Ελληνικά»	298
<i>Γεωργιάννης Παντελής</i> , Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντής ΚΕ.Δ.ΕΚ. <i>Αναστασοπούλου Νικολέτα</i> , Φιλολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.	
Συζήτηση	302
Συμπεράσματα	317
Συνεδρία με αφίσα	319
Επίσκεψη πρώην εργαζόμενων παιδιών από το Νεπάλ στο 5ο Δημοτικό Σχολείο Δάφνης: Πώς ένα κοινωνικό πρόβλημα ανοίγει πολιτισμικές διόδους επικοινωνίας	321
<i>Ευσταθίου Νικόλαος</i> , Διδασκαλείο Δημ. Εκπ/σης Πατρών <i>Πετρίτση Μαρία</i> , 5ο Δημ. Σχ. Δάφνης	
Η ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης στο Βέλγιο. Η κατάσταση σήμερα	329
<i>Αλεξίου Αμαλία</i> , Δρ. Ιστορίας, Συντονίστρια εκπαίδευσης ελληνικής πρεσβείας Βρυξελλών, Εθνική επιθεωρήτρια ευρω-παϊκών σχολείων	
Εκπαίδευση μεταναστών, παλινοστούτων και μειονοτήτων	337
Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα Πομακοχώρια (απόπειρες διδασκαλίας, εκπαιδευτική τακτική, συνθήκες, περιβάλλον, προτάσεις)	339
<i>Γεωργίτσας Νικόλαος</i> , Εκπαιδευτικός Π.Ε.	
Αλβανόφωνοι δάσκαλοι μέσα σε ελληνικές τάξεις. Πρόκληση ή αναγκαιότητα για την ελληνική κοινωνία;	345
<i>Γαλάνης Γιώργος</i> , Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων <i>Πρεντουλή Διονυσία</i> , Ειδική Παιδαγωγός, Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	
Πολιτισμική ετερογένεια στη σχολική τάξη	354
<i>Παπαϊωάννου Μαρία</i> , Υποψήφια Διδάκτωρ Ιονίου Πανεπιστημίου <i>Κατσούλης Χάρης</i> , Καθηγητής Ιονίου Πανεπιστημίου	

Γλωσσικές στάσεις των Πομάκων - Η περίπτωση του Κενταύρου Ξάνθης	365
<i>Ιορδανίδου Άννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
<i>Γεροβασιλείου Κάρολος, Εκπαιδευτικός Π.Ε Υποψήφιος Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε.</i>	
<i>Α.Π.Θ.</i>	
Συζήτηση	374
Συμπεράσματα	383
Γλωσσική πραγματικότητα των μειονοτικών σχολείων - διαχειριζόμενοι τη σιωπή των αλλόγλωσσων μαθητών	385
<i>Κελεσιδής Γεώργιος, Σχολικός Σύμβουλος Μειονοτικής Εκπαίδευσης</i>	
Γλωσσικά και μη γλωσσικά ζητήματα «αλλοδαπών μαθητών μας». Η άποψη του διευθυντή του σχολείου ως αφορμή προβληματισμού και διαλόγου	394
<i>Μπόμπας Λεωνίδα, Διευθυντής Σπουδών «Νέα Εκπαιδευτήρια», Εντεταλμένος</i>	
<i>Επίκουρος Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης</i>	
Αντιλήψεις και προκαταλήψεις για τους μετανάστες στην Ελλάδα: Τι συμβαίνει στην πατρίδα του ξένιου Δία;	401
<i>Δημάκος Ιωάννης, Λέκτορας Σχολικής Ψυχολογίας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
<i>Τασιοπούλου Κατερίνα, Φοιτήτρια Τμήματος Ψυχολογίας Αμερικανικού Κολεγίου Θεσσαλονίκης</i>	
Η διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαίδευση	408
<i>Παπαρήστος Κώστας, Μ.Εδ., Υπ. Διδάκτωρ, Αντιπρόεδρος του Κέντρου</i>	
<i>Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)</i>	
<i>Κουμπούρα Μαίρη, Εκπαιδευτικός, Δ/ση Σπουδών Α/θμιας Εκπαίδευσης του ΥΠ.Ε.Π.Θ.</i>	
Συζήτηση	416
Συμπεράσματα	423
«Πολιτισμικό κεφάλαιο» παιδιών διαφορετικής προέλευσης: εργαλείο ή τροχοπέδη στην εκπαιδευτική πράξη;	424
<i>Ζησιμοπούλου Αθανασία, Ε.Ε.Π. Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, Υποψήφια</i>	
<i>Διδάκτωρ Φ.Π.Ψ. Αθηνών</i>	
Η μειονότητα των αθίγγανων: προβλήματα και αντιμετώπισή τους	430
<i>Λάππα - Βαρδούλη Κωνσταντίνα, Εκπαιδευτικός Π.Ε. Υποψήφια Διδάκτωρ</i>	
<i>Πανεπιστημίου Θεσσαλίας</i>	
Η ίδρυση, η οργάνωση και η λειτουργία των τάξεων υποδοχής στο Νομό Ιωαννίνων το 1990 - 1991	436
<i>Τόκας Δημήτριος, Εκπαιδευτικός Π.Ε. Μετεκπαιδευόμενος Δ.Δ.Ε. Πατρών</i>	

Συζήτηση	445
Συμπεράσματα	445
Ηλικία παλιννόστησης και εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης: μια νευροφυσιολογική προσέγγιση	446
<i>Ανδρέου Γεωργία, Διδάσκουσα (Π.Δ. 407/80) Τμήματος Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας</i>	
<i>Καραπέτσας Ανάργυρος, Καθηγητής Νευροψυχολογίας Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας</i>	
Γύφτοι μαθητές και ελληνική γλώσσα. “Πώς εκφράζονται τα ελληνικά λεξικά και οι παροιμίες για τους γύφτους και ποιες οι επιπτώσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση;”	448
<i>Χριστοδούλου Φώτης, Εκπαιδευτικός Π.Ε, Μετεκπαιδευόμενος Δ.Δ.Ε Πατρών</i>	
Ο ρόλος και η σημασία των διαθεματικών προσεγγίσεων στην καλλιέργεια των διαμαθητικών σχέσεων στο σημερινό διαπολιτισμικό σχολείο	454
<i>Καυκά Δήμητρα, Εκπαιδευτικός, Αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Master Διδακτικής της Ιστορίας</i>	
Ο εκπαιδευτικός απέναντι στα προβλήματα ένταξης παλιννοστούτων μαθητών στη σχολική πραγματικότητα	460
<i>Αλιφεροπούλου Μαρία, Φιλολόγος, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης</i>	
Σχολικές παρεμβάσεις για την ένταξη των αλλοδαπών και παλιννοστούτων μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	463
<i>Ανθοπούλου Σεβαστή, Σύμβουλος Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων</i>	
<i>Τριανταφυλλίδου Αίδα, Σύμβουλος Υπουργού Εξωτερικών για μορφωτικά θέματα</i>	
Η εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούτων μαθητών σε κανονική τάξη. Ο ρόλος του δασκάλου και του σχολείου	472
<i>Φακλάρης Ευάγγελος, Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου</i>	
Συζήτηση	479
Συμπεράσματα	482